

A nosa memoria de 1936 (2)

MONTSE FAJARDO

HOMENAXE ÁS VÍTIMAS DO 36

Biona, 2016

Luís e José tomaban o alcume do nome da súa nai, Inés, e cando chegou o tempo do medo e ela xa non estaba, acadaron o acubillo doutra muller.

Dolores Samuelle Álvarez, Perfecta como lle chamaban na aldea, sabía de coidados. Xa atendía ao señor Ventura, que era maior e estaba cego, e a partir daquel xullo coidounos aos tres. Cada día, co pan, leváballes aos Ineses o periódico, porque eran xente estudada que estivera en América e viñera con ideas progresistas e ecolóxicas. Un era vexetariano e o outro ensinaba esperanto aos labregos.

Perfecta, en cambio, non sabía nin ler. Din que por iso sospeitaron, porque levaba o periódico sendo analfabeta e vivindo cun cego. Así que foron alá e matáronos aos catro, a Luís, a José, ao señor Ventura e a ela, polo delito de coidalos. Logo, mofándose dos mortos, como facían eles, enterraron a Perfecta, -que xa pasara dos setenta, que daquela era ser ben vella-, no medio dos dous, cun home por debaixo e outro por riba do seu corpo, querendo converter en algo sucio o seu ventre de nai.

Porque iso fixeron eles durante décadas. Contar outra historia. Levamos oitenta anos escoitando falar dun alzamento que puxo fin ao suposto caos, cando o que houbo foi un golpe de Estado que destruíu a loita por un mundo máis xusto que levaba a cabo xente como Luís e José López, os Ineses. Xente como Generoso, Manuel, Felicísimo, O Ghonda, o Lijó, o Rei Chiquito, o tío Félix, o Pelonio, o Ferreiro do Burgo, os mártires da Volta dos Nove, os da República enteira.

Por iso hoxe ten que ser un día de memoria, pero de memoria reivindicativa. É a nosa obriga sacar da tumba do silencio o nome de José, de Luís, de Perfecta, cuxo asasinato nin sequera aparecía ao día seguinte na crónicas do xornal que ela mercaba. Quixeron borrar a historia e nos temos que romper o silencio para lembrar a súa solidariedade, para facer xustiza, para desterrar as mentiras que se converteron no último castigo das vítimas do fascismo.

Non basta con lembrar os seus nomes, temos que coller o seu “testigo”: O “testigo” da denuncia que durante anos fixeron as persoas que debuxaban cruces nun chan manchado de sangue.

Temos a obriga de loitar polos dereitos que eles acadaron para nós e que estamos deixando esmorecer sen sequera piar.

Temos que lembrar os seus nomes pero tamén os dos seus asasinados, como o cabo Pena. E sobre todo temos a obriga de lembrar as súas ideas. Debémosllo a Antonia Rial, a Angelina Veiga, a Eugenia Mijón, a Rosalía Rodríguez, a Sofía Vieites, a Clementina Freire, a Julia San Juan, a Aurelia Rodríguez, ás viúvas de todos os mártires. Debémosllo a Víctor, a Isabel, a Oto, a Eva, a Gloria, a Lidia, a África, a Manuel, a Elodia, a todas as orfas e orfos que creceron en escolas onde os crucifixos podían máis que os libros, rodeados de medo, de silencios cómplices, abafados polas ideas que asasinaron aos seus pais.

Debémolos a nós mesmos porque a súa memoria, a memoria dos Ineses, de Perfecta, dos nove, a memoria dos mártires da Galiza enteira é a mellor das nosas herdanzas.

Montse Fajardo